

GLU360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Kandidat **12**

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Automatisk poengsum	Lever
1 Opplasting av bacheloroppgave	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Opplasting av samtykkeskjema	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever

GLU360 1 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Emnekode	GLU360	PDF opprettet	15.08.2016 13:13
Vurderingsform	GLU360	Opprettet av	Hilde Lyster
Starttidspunkt:	11.05.2016 08:45	Antall sider	37
Sluttidspunkt:	30.05.2016 13:45	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201606200000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Seksjon 1

Informasjon

Eksamensinformasjon:

[Eksamensinformasjon for innlevering](#)

Forside:

[Framsidedmal Bachelor-mal med Nord logo](#)

Samtykkeskjema:

[Samtykke til Nord universitets' bruk av prosjekt, kandidat bachelor og masteroppgaver](#)

Opplasting av bacheloroppgave

Opplasting bacheloroppgave

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5225992_cand-5823013_5224938
Filtype	pdf
Filstørrelse	407.888 KB
Opplastingstid	06.06.2016 00:03:17

Neste side
Besvarelse
vedlagt

BACHELOROPPGAVE

Emnekode: GLU360

Navn: Lena Lyng Øvereng

Ungdomsskolelæreres erfaringer og holdninger til uteskole.

Outdoor education – teachers opinions and experiences.

Dato: 06.06.16

Totalt antall sider: 30

Forord

Jeg vil begynne med å takke alle som har vært med og bidratt til at jeg har kommet i mål med bacheloroppgaven min. Takk til informantene mine, som brukte av fritiden sin til å stille opp til intervju, der de åpnet seg for meg og ga meg noe å jobbe med for å kunne svare på min problemstilling. Takk til gården, og skolen som gav meg lov til å komme og være sammen med dem. Dette gav meg verdifulle erfaringer, som jeg kommer til å ta med meg inn i rollen som lærer i fremtiden. En spesiell takk til veilederen min er på sin plass, så tusen takk Hans Petter for all den gode hjelpen jeg har fått fra deg. Takk for at du har motivert meg og gitt meg verdifulle tips og råd som har drevet meg videre.

Levanger, juni 2016

Lena Lyng Øvereng

Sammendrag

Hensikten med dette studiet var å få et inntrykk av hvordan lærere på ungdomstrinnet stiller seg til det å bruke alternative læringsarenaer for å fremme elevenes læring. For å belyse problemstillingen ble det benyttet kvalitative metoder i form av intervjuer og observasjon. Gjennom å intervjuer fire ulike lærere har jeg fått belyst problemstillingen ut fra disse lærernes erfaringer og syn på det å bedrive uteskole. Intervjuene ble gjort individuelt, med fire forskjellige lærere som underviser i samfunnsfag. Funnene som ble gjort i forbindelse med dette ble kategorisert ut fra hvor stort fokus det hadde i intervjuet. Ved å være med å observere på gården som pedagogisk ressurs har jeg fått et lite innblikk i elevenes opplevelse av den formen for uteskole.

Gjennom å sammenligne teori og resultat, samt drøfte funnene fant jeg sterke indikatorer på at lærerne stiller seg svært positive til det å ta i bruk uteskole som en del av sin undervisningspraksis. God planlegging, og gjennomtenkte opplegg er viktig for at elevene skal sitte igjen med et så godt læringsutbytte som mulig etter å ha tatt i bruk alternative læringsarenaer.

Dette forskningsprosjektet har gitt meg utrolig mye, da det å gjennomføre intervjuer, samt observere er noe jeg ikke har gjort på denne måten før. Det å forske på noe har vært veldig spennende, og kunnskapen jeg nå sitter igjen med kommer jeg til å ha med meg videre ut i skolen når jeg er ferdigutdannet.

Jeg føler at arbeidet med denne oppgaven har bidratt til at min rolle som fremtidig lærer har blitt styrket, da jeg har blitt enda mer bevisst på hvor mye positivt det å bruke uteskole som et pedagogisk verktøy bringer med seg. Jeg har også blitt mer oppmerksom på hva det krever av lærerne å bedrive uteskole, med tanke på planlegging, ressurser og gjennomføring. Jeg håper og tror at jeg kommer til å bruke mye uteskole i min undervisning når jeg kommer ut i skolen. Som fremtidig lærer har det vært veldig spennende og lærerikt å få muligheten til å møte og intervjuer lærere i dette temaet som jeg synes er veldig interessant.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse.....	3
1. Innledning	4
1.1 Begrepsavklaring	5
2. Teori.....	5
2.1 Uteskoledidaktikk	6
2.2 Uteskole i norsk skole.....	8
2.3 Grunnleggende ferdigheter	8
3. Metode	8
3.1 Metodekombinasjon.....	9
3.2 Utvalg og representativitet.....	9
3.3 Fremgangsmåte for intervjuene	10
3.4 Observasjon som metode	11
3.5 Metodekritikk.....	11
3.6 Etske betraktninger	12
4. Resultat og analyse	12
4.1 Skolens holdninger.....	13
4.2 Organisering, tverrfaglighet og grunnleggende ferdigheter.....	14
4.3 utfordringer	16
4.4 Konkretisering og variasjon.....	18
4.5 Relasjoner.....	20
4.6 Observasjon.....	21
4.7 Etertanker og videre forskning.....	22
5. Begrunnelser i læreplan/lovverk	22
6. Oppsummering og konklusjon.....	24
7. Kilder	26
Vedlegg 1: Intervjuguide	29

1. Innledning

Undervisning ute i naturen og i skolens nærmiljø har lange tradisjoner i den norske skolen. Men, dagens samfunn preges av at vi blir mer og mer stillesittende og tar i bruk naturen mindre enn før. Dette medbringer først og fremst en stor helserisiko, men har også negative konsekvenser når det kommer til det å ha et forhold til samfunnet rundt seg.

Barn og unge blir mer og mer distanserte fra naturen, da sosiale medier har blitt en stadig større del av deres hverdag. Ny teknologi har ført til at måten vi kommuniserer med omverdenen på har endret seg drastisk i løpet av de siste årene. Det at man er ”pålogget” til enhver tid, og tilgjengelig for kontakt så og si døgnet rundt, påvirker i stor grad barn og unges sosialisering. Man møtes ikke lenger like mye på fritiden, da man heller kan sitte hjemme på pc, mobil, eller nettbrett å snakke sammen. Skolens mandat innebærer å utdanne aktive og demokratiske samfunnsborgere, noe som medfører at elevene må tas med ut for å oppleve, samt bli kjent med samfunnet.

Gjennom samfunnsfagundervisninga på Nord universitet har jeg lært mye om uteskole, og det å ta med seg undervisninga ut fra klasserommet og inn i nærmiljø og lokalsamfunn. Jeg har funnet ut at dette er noe jeg brenner veldig for, og det er det som danner bakteppet for at jeg har valgt å bygge dette forskningsprosjektet rundt temaet. Denne interessen og nysgjerrigheten førte til at jeg ønsket å undersøke hvilken status bruken av uteskole har i dagens skole. Problemstillingen denne oppgaven er skrevet ut fra lyder slik:

Ungdomsskolelæreres betraktninger rundt uteskole. Hvordan stiller de seg til det å bruke alternative læringsarenaer som et pedagogisk verktøy for å fremme læring hos elever?

Målet med denne oppgaven er å finne ut hva lærere i dagens skole mener om det å ta i bruk andre læringsarenaer i undervisningen sin. Jeg har valgt å intervju fire lærere som jobber på fire ulike skoler i Trøndelagsfylkene. Som det kommer frem av problemstillingen er hovedfokus rettet mot uteskole i et ungdomsskoleperspektiv. Oppgavens oppbygning er strukturert slik at viktige begrep avklares fra starten av. Så vil relevant teori presenteres, som kommer til å tas opp igjen senere når det kommer til presentasjon og drøfting av resultatene fra datainnsamlingen jeg har gjennomført. Etter teorien følger en redegjørelse av hvilke metoder jeg har brukt, og hvilke valg som ble tatt i forbindelse med metode. Deretter beveger oppgaven seg over til presentasjon og diskusjon av resultater og funn som ble gjort. Undervegs i resultatpresentasjonen vil resultatene drøftes og bli satt i sammenheng med teori for å kunne drøfte de opp mot hverandre. Det anses som relevant og viktig å tydeliggjøre

hvordan uteskole legitimeres i læreplaner og lovverket for skolen, derfor har dette blitt prioritert inn som en del av drøftingen. En tydeliggjøring av hvilke oppdagelser og funn som ble gjort samles til slutt i et forsøk på å komme frem til en konklusjon, og et mulig svar på problemstillingen.

1.1 Begrepsavklaring

Siden uteskole er det mest sentrale begrepet i denne bacheloroppgaven anses det som nødvendig å avklare hva som ligger bak begrepet uteskole fra starten av slik at leser har denne definisjonen med seg i den videre lesningen.

Uteskole er i følge (Jordet, 2009) alle måter å arbeide med skolens innhold på som krever at deler av skolehverdagen flyttes ut i nærmiljøet, og innebærer systematisk, målrettet aktivitet utenfor selve klasserommet. Det er altså ikke kun det som foregår ute i skog og mark som betegnes som uteskole, noe mange sitter med en forståelse av. Når begrepet uteskole brukes i denne oppgaven er det definisjonen ovenfor som brukes, altså all undervisning som foregår utenfor klasserommet, uavhengig om aktivitetene foregår inne eller ute. Noen steder vil også begrepet *ekskursjoner* bli brukt om det å dra ut, da turer i regi av skolen ofte blir omtalt som dette. I løpet av oppgaven vil *GSPR*, altså *gården som pedagogisk ressurs* bli brukt som et eksempel på en alternativ læringsarena. *GSPR* går ut på at gårder samarbeider tett med skolen for å utforme varierte undervisningsopplegg som kombinerer teori med praktisk læring.

2. Teori

Samfunnet pålegger våre barn og unge å tilbringe ti år av sitt liv i skoleverket. For at en slik plikt skal kunne forsvares, må innholdet og aktivitetene som skolen fylles med anses som verdifulle både av samfunnet og elevene selv. Det må oppleves som betydningsfullt og viktig for sitt eget liv, da det å drive skole der barn og unge må arbeide med et innhold de opplever som lite meningsfullt ikke er gunstig for verken motivasjon eller læringsutbytte. (Birkemo & Bonesrønning, 2011, s.53) Preges opplærings situasjonen av lite mening engasjerer elevene seg ofte i atferd som påvirker læringsmiljøet i klassen negativt, som igjen er en bidragsyter til lite læringsutbytte i forhold til målene som er satt. (Birkemo & Bonesrønning, 2011. s.55) Jo mindre meningsfull skolesituasjonen oppleves, desto flere elever vil melde seg ut. (Birkemo & Bonesrønning, 2011)

Innholdet i dagens skole har en sterk verbal slagside, noe som gjør at elever som fungerer svakt på dette området ofte kommer til kort. Sneverheten i skolens fagtilbud er enkel å få øye på om man sammenligner den faglige variasjonen i skole og arbeidsliv. Ungdomsskolen har

13 ulike fag, mens det finnes mellom 3000 og 4000 forskjellige yrker i Norge der det settes krav til et vidt spekter av blant annet kunnskaper, evner og interesser. (Birkemo & Bonesrønning, 2011 s.50) Vi får ikke utnyttet den vide variasjonen av evner, anlegg og interesser som finnes blant elevene dersom skolehverdagen ikke varieres mer. Ved å endre skolens innhold slik at det blir mer allsidig, og blant annet mer praktisk innrettet vil det sannsynligvis være mulig å forebygge en del av skolens motivasjonsproblemer. (Birkemo & Bonesrønning, 2011 s.50)

Alle yrker og tradisjoner er bærere av en kunnskap. Ofte ser vi ikke den enorme kunnskapsmengden enkelte yrkesutøvere innehar noe som kommer av at vi glemmer å se alle de ulike kunnskapsformene. Dette skyldes kanskje at vi ikke er blitt bevisst på alle kunnskapsformene. Tar vi elevene med ut av klasserommet vil vi i større grad møte andre former for kunnskap enn den teoretiske. (Fiskum & Suul, 2014 s.137) Dersom et samfunn skal fylle alle roller og behov er det bruk for en mer komplisert sammensetning av kunnskap, fordi yrkene vi innehar består av unike sammensetninger av praktisk og teoretisk kunnskap.(Fiskum & Suul, 2014 s.138) Nettopp derfor er det viktig at vi lærer oss å se og respektere de ulike yrkesgruppens kompetanse, og lærer elevene i skolen verdien av de ulike kunnskapene. (Fiskum & Suul, 2014 s.38) Fokus på elevenes interesser bør være sentralt her, disse må undersøkes systematisk og følges opp i skolens faglige innhold.

2.1 Uteskoledidaktikk

Den anerkjente psykologen Lev Vygotsky mente at læring er avhengig av menneskene i barnets omgivelser, og at barnets kunnskaper, ideer, holdninger og verdier blir best utviklet i tett samhandling med andre (Lyngsnes og Rismark, 2007). Dette er essensen i den sosiokulturelle læringsteorien, som er svært sentral for uteskole da mye av læringen foregår i fellesskap og det ofte er snakk om gruppearbeid. Det er et solid læringsteoretisk grunnlag for å hevde at et faglig innhold som ikke har en eller annen forankring i barnets egne erfaringer ikke vil kunne bli forstått fullt ut. Den sosiokulturelle læringsteorien, og John Dewey satte fokus på det handlende, troverdige mennesket. Disse personlige kvalitetene stilte krav om en funksjonell opplæring som var preget av et livsnært og praktisk utgangspunkt. Jfr. Deweys ”slagord”: learning by doing. (Befring, 2009 s. 169) Det som ligger i det er at man lærer ved å gjøre, for deretter å tenke etter hva man gjorde og hvorfor. Dette vil si det at det er viktig å skape konstruktive sammenhenger mellom læring og liv. Skolen er ikke bare en arena for faglig læring, men også en arena for sosialt samspill og sosial læring.

”Uteklasserommet” er med på å skape andre rammer for både kommunikasjon og interaksjon mellom både elevene, samt lærer og elever. (Jordet, 2009) Hierarkiet og mønsteret i det vanlige klasserommet opphører og nye rammer for samhandling blir satt. Ute blir elevene utfordret til å løse oppgaver gjennom handling, ofte som en del av et fellesskap ved å arbeide gruppevis. Det blir arbeidet med fagstoff samtidig som elevene kommuniserer og samhandler med medelever og lærer. På den måten motvirker uteskole tendensen til individualiseringspedagogikken som preger norske klasserom i økende grad. (Klette 2007, Dysthe 2007, gjengitt i Jordet, 2009) Mange forskere mener at denne individualiseringspedagogikken er en viktig årsak til norske elevers svake prestasjoner på internasjonale undersøkelser. Ved å bedrive uteskole legger skolen til rette for en mer aktiv elevrolle. Tanken bak det å knytte opplæringen tettere opp til elevenes erfaringsbakgrunn fra hjem, nærmiljø og lokalsamfunn er at opplæringen blir mer virkelighetsnær og konkret, noe som igjen kan føre til økt motivasjon og lyst til å lære blant elevene. (Jordet, 2010 s.13) I løpet av de siste årene har skoleforskning bidratt til at det nå rettes et økende kritisk blikk mot opplæringen i skolen, og ideen om å flytte deler av opplæringen ut av klasserommet er kommet under press. Forskningen tegner et bilde av en skole med et høyt aktivitetsnivå, men elevenes læringsutbytte og/eller kunnskapsnivå står ikke i forhold til det høye aktivitetsnivået. (Jordet, 2010 s.14) Det er viktig å tenke på at det skal ligge noe faglig til grunn også når undervisningen tas med ut, slik at man ikke drar ut kun for å dra ut. Med et godt gjennomtenkt, og faglig innhold i uteskoleundervisningen vil alternative læringsarenaer kunne være en viktig bidragsyter i å oppfylle kravet om tilpasset opplæring.

Tilpasset opplæring er nedfelt som et pedagogisk prinsipp i opplæringsloven, og skal være en rettesnor for lærere, og en trygghet for elever og foreldre. Det skal ikke være noen motsetning mellom det å tilhøre et mangfoldig fellesskap og det å bli sett som enkeltelev, og få en opplæring som tar hensyn til ulike forutsetninger som kjønn, etnisitet og interesser. Tilpasset opplæring er det samme som likeverdig opplæring. Det innebærer at alle elever skal ha noe å strekke seg etter, og at det stilles krav til dem, samtidig som at de får hjelp til det som er krevende. (NOU 2014:7) En viktig faktor for å kunne ivareta prinsippet om tilpasset opplæring er å bruke varierte metoder i undervisningen. Prinsippet bygger på forståelsen av læring som en sosial prosess, det at elevene lærer av hverandre og at mangfold er stimulerende. (NOU 2014:7) Den skolepolitiske løsningen som skisseres for å kunne ivareta prinsippet om tilpasset opplæring er å legge opp til en mer variert opplæring. De mange mulighetene uteskole bringer med seg åpner opp for nettopp det å variere undervisningen. På

den måten vil skolen i større grad kunne ta høyde for de store forskjellene vi finner i elevenes forutsetninger og sosiokulturelle bakgrunn. Dette vil igjen føre til at flere elever opplever mestring i møte med skolens oppgaver. (Jordet, 2010 s.15)

2.2 Uteskole i norsk skole

Skolens læreplaner har lenge framhevet betydningen av å flytte undervisninga ut av klasserommet for å ta i bruk de muligheter og ressurser som finnes i skolens omgivelser. (Jordet, 2010 s.13) Uteskole er ganske utbredt i Norge, men vi vet relativt lite om innhold, omfang og arbeidsmetoder. (Jordet, 2009) Det finnes lite informasjon om hvilke typer læringsarenaer som er brukt, men det er en klar overvekt av naturfaglige opplegg. Det er vanlig at skoler har faste områder tilknyttet skolens nærmiljø som fast arena for sine uteskoleaktiviteter. (Andersen, Bjørkeng & Skavhaug, 2011) Når det kommer til mer utpregete samfunnsfaglige opplegg ser det ut til at det er bruk av kulturminner og museer som er mest utbredt. Besøk til offentlige institusjoner og bedrifter er også vanlige, men mer systematiske studier av det bebygde nærmiljøet ser ut til å ha en svært liten plass i norsk uteskole. (Andersen et.al., 2011) Konkrete eksempler på hva læreplanen sier om det å ta med undervisningen ut vil som nevnt innledningsvis presenteres senere i oppgaven.

2.3 Grunnleggende ferdigheter

De fem grunnleggende ferdighetene er av Kunnskapsløftet definert som å kunne lese, regne, uttrykke seg muntlig og skriftlig, og å bruke digitale verktøy. De grunnleggende ferdighetene er viktige redskaper for elevenes læring og utvikling i fagene. Skal vi ta fagene med ut til læringsarenaer utenfor klasserommet må det sørges for at de grunnleggende ferdighetene inngår også i undervisningen ute. Dette krever både nytenkning og bevisstgjøring. En må være bevisst på at det skjer mye sosiokulturell læring gjennom uteskoleaktiviteter, noe som kanskje spesielt fremmer muntlige ferdigheter. (Andersen, 2014 s.83) I hver enkelt læreplan for de ulike fagene er det beskrevet hvordan de grunnleggende ferdighetene er forutsetninger for utvikling av fagkompetanse, og for å sikre kontinuerlig utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter er ferdighetene integrert i kompetansemålene. Definisjonen av den grunnleggende ferdigheten å kunne regne i samfunnsfag vil ikke være den samme som det å kunne regne i matematikk eller norsk.

3. Metode

I en forskningsbasert tenkning er det en viktig forutsetning at man aldri kan basere seg kun på egne oppfatninger eller opplevelser. Man må utforske sine oppfatninger og opplevelser mot

andres, eller prøve å observere om det som faktisk skjer er i tråd med våre opplevelser og oppfatning. (Postholm & Jacobsen, 2014 s.43) I denne oppgaven har datainnsamlingen gått ut på å se og lytte, gjennom å spørre og gjennom samtaler. Jeg har vært ute og observert gården som pedagogisk ressurs, samt gjennomført fire intervjuer med fire lærere fra forskjellige skoler i både Nord- og Sør-Trøndelag.

3.1 Metodekombinasjon

Ulike typer data kan utfylle hverandre, så jeg har valgt å kombinere det å intervjuer, observere samt søkt informasjon i relevant litteratur. En slik form for metodekombinasjon viste seg å være svært gunstig, da jeg fikk belyst virkeligheten gjennom flere ulike typer data. En blanding av primær- og sekundærdata. Det må også nevnes at jeg tok kontakt med fem ulike skoler for å høre om jeg fikk innsyn i skolens årsplaner. Jeg ønsket å se hvilket fokus skolen hadde på å bruke uteskole i forkant av, og underveis i et skoleår. Det var lite samarbeidsvilje å spore, da jeg ikke fikk respons fra noen. I ettertid fant jeg derimot ut at konsekvensen av dette ikke nødvendigvis var så stor, da slike årsplaner i for stor grad er generelle. Dette betyr med andre ord at det er vanskelig å si noe konkret om skolens fokus på uteskole ut i fra årsplanene.

Siden jeg har samlet inn data på flere ulike måter kommer flere former for metode inn. Når det kommer til det rent praktiske jeg har gjort (observere og intervjuer) kommer dette inn under *kvalitative* metoder. Kvalitative metoder har som kjennetegn at de prioriterer nærhet, og denne nærheten i kombinasjon med den fleksibiliteten det at datainnsamlingssituasjonen ikke er så fast strukturert på forhånd bringer med seg kan bidra til å gi meg som forsker tilgang til kunnskap som det ellers ville vært vanskelig å få tak i. (Kleven, Hjordemaal & Tveit, 2014 s.19)

3.2 Utvalg og representativitet

Det ble gjennomført intervju med fire lærere, der tre underviser på ungdomstrinnet og en arbeider i videregående skole, men med elever som fortsatt har ungdomsskolepensum. Siden læreren i videregående har elever som arbeider med nettopp ungdomsskolepensum passet det godt å ha med denne læreren i utvalget, da læreren har samme utdanning som de tre andre, og alle fire har samfunnsfag som undervisningsfag.

I ettertid av et sånt forskerprosjekt som jeg nå har gjennomført har jeg ikke dekning for å påstå at det jeg presenterer og beskriver her er ”sannheten”. Utvalget mitt er på kun fire personer, så det jeg sitter igjen med er kanskje mer en indikasjon på tilstanden ute i skolen og

blant lærere. Som forsker må man alltid foreta et utvalg av kilder, og det er om å gjøre at dette utvalget blir så representativt som mulig for den virkeligheten som skal beskrives. (Kleven et.al., 2014 s.168) For å prøve og få til et så representativt utvalg som mulig intervjuet jeg fire lærere som hører til i hver sin kommune, samt i to forskjellige fylker. Til sammen er fire forskjellige skoler representert i resultatet, som er uavhengige av hverandre. Det er et stort spenn i alderen på intervjuobjektene, noe som gjør at de har ulik arbeidserfaring. Dette anses som positivt, da temaet belyses både fra relativt nyutdannede læreres synspunkt, samt av lærere som har mange års erfaring. Utvalget er en realistisk sammensetning av lærere, da nyutdannede arbeider side om side med lærere som har arbeidet i skolen i mange år.

3.3 Fremgangsmåte for intervjuene

Jeg valgte å gjennomføre individuelle intervjuer, først og fremst fordi at da trenger ikke den som intervjues å bekymre seg for, eller ta hensyn til hvordan han/hun fremstår for andre. Jeg avklarte på forhånd at alt er anonymt, noe som jeg tror bidro til at intervjuobjektene følte at de kunne svare åpent og ærlig. Det å gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt ble gjort fordi det følte mer personlig og at jeg ønsket å observere blant annet kroppsspråk og ansiktsuttrykk hos intervjuobjektene. Jeg anså fordelene ved å gjennomføre intervjuene slik som større enn ulempene.

Under planleggingen av intervjuene tenkte jeg gjennom hvilken struktur jeg ønsket å følge. Jeg fant raskt ut at et strukturert intervju følte for formelt. Derfor valgte jeg å gå for et halvstrukturert intervju, som er litt mer åpent og deduktivt enn et strukturert intervju. (Postholm & Jacobsen, 2014 side 75) Jeg hadde noen klare spørsmål på forhånd som jeg ville få svar på, men var åpen for at vi kunne "skeie" litt ut å havne inn på andre temaer. Da jeg gikk inn i intervjuet hadde jeg i bakhodet at jeg ville fremstå som lyttende og nysgjerrig, men at dersom noe kom for langt utenfor temaet skulle jeg forsøke å styre oss inn igjen ved enten å stille et nytt spørsmål, eller komme med spontane spørsmål som passet seg undervegs.

Når det blir brukt intervju som metode i å samle inn data, så er transkribering neste skritt i arbeidet. Atkinson and Heritage (1984, gjengitt i Postholm & Jacobsen, 2011, s. 81) sier at transkriberingen er en forskningsaktivitet, ettersom transkriberingen fører til at intervjuer er nødt til å gå igjennom materialet flere ganger. Dette vil igjen føre til at intervjuer oppdager og erfarer nye elementer i intervjuet. Transkribering vil derfor kunne føre til at intervjuer kan forstå sammenhenger i refleksjonene som kommer frem i samtalen. (Postholm & Jacobsen, 2011, s.68) Det var svært nyttig for meg å ha opptak av intervjuene tilgjengelig i arbeidet som

fulgte etter at intervjuene var gjennomført. Det tok ganske lang tid å transkribere alle intervjuene, men det var en stor fordel å ha materialet så lett tilgjengelig da jeg skulle begynne å analysere datamaterialet.

3.4 Observasjon som metode

Jeg var som nevnt så heldig å få være med noen elever som er på GSPR noen timer i uka under vårens praksisperiode. I observasjonsforskning er observatørens rolle av særlig betydning. Spørsmålet om hvilken rolle observatøren velger i undersøkelsen er sentralt, noe som til dels vil avhenge av om det skal brukes en kvalitativ eller kvantitativ tilnærming. Jeg inntok rollen som det Vedeler (2000 s.17) omtaler som en deltakende observatør. Ved deltakende observasjon er det fra starten av undersøkelsen klart for både deltakerne og observatøren selv at observatøren har en forskerrolle. Observatøren kan ut fra disse premissene likevel etablere nær kontakt med medlemmene av gruppen som blir observert. Man står som deltakende observatør fritt til å be deltakere forklare og utdype ulike aspekter av det som foregår. (Vedeler, 2000 s.17)

3.5 Metodekritikk

Individuelle intervju er en sterk metode når det kommer til å få frem hva enkeltmennesker mener og tror, men er betydelig svakere dersom det benyttes for å få informasjon om hva mennesker gjør, da folk ikke alltid gjør det de mener. En annen ulempe er det å gjennomføre fire slike individuelle intervjuer bringer med seg er at det er svært tidkrevende. Selve intervjuet tar tid, mye informasjon må bearbeides i ettertid og man får ikke tid til å snakke med så mange.

Utfordringene ved å intervju ansikt til ansikt kan være at situasjonen oppleves som lite anonym for intervjuobjektet, samt at den intervjuede kan føle seg ukomfortabel dersom det ikke oppnås en form for tillitsforhold mellom partene som igjen kan føre til at den intervjuede er mer forsiktig i sine uttalelser enn ellers. (Postholm & Jacobsen, 2014 s. 69) Dette kan i verste fall føre til misvisende data, dersom intervjuobjektet føler at det er vanskelig å si det en faktisk mener og svarer ut fra hva han/hun tror er det intervjuer vil høre. Jeg føler selv at dette ikke var noe problem under intervjuene, og at vi fikk til en god tone oss i mellom.

Tilbakemeldingene jeg fikk av intervjuobjektene ved intervjuets slutt gjør at jeg føler meg ganske sikker på at de opplevde situasjonen som trygg og svarte ærlig på spørsmålene.

Når det kommer til observasjonsdelen er det viktig å ha i bakhodet at akkurat den gruppen elever som ble observert ble valgt ut fordi de er av spesiell interesse for studiet, og vil kunne

gi meg som forsker viktig informasjon. Utvalget er ikke dermed sagt nødvendigvis representativt for en viss populasjon. Utvalget er likevel godt og hensiktsmessig for dette forskningsprosjektet, da det kan gi rik og god informasjon om undersøkelsens fokus. (Vedeler, 2000 s.135)

3.6 Etske betraktninger

Jeg personlig har stor tro på det å ta i bruk uteområder som læringsarena, og denne for forståelsen hadde jeg med meg inn i arbeidet med oppgaven. Under intervjuene prøvde jeg å være veldig bevisst på og ikke la intervjuet bli preget av min egne oppfatning av uteskole, ved å la intervjuobjektene stå for mesteparten av pratinga uten avbrytelser fra meg.

For å sikre lærernes anonymitet har jeg i løpet av arbeidet ikke brukt navnene deres verken i selve oppgaven eller i noen dokument undervegs i arbeidet. Jeg tror, og håper at lærerne følte seg trygge på meg som intervjuer, og at de ble godt ivaretatt. Jeg prøvde å gjøre det så forutsigbart som mulig for lærerne da jeg på forhånd informerte om hvilket tema oppgaven og dermed også intervjuet omhandler. Da fikk de muligheten til å tenke gjennom temaet litt på forhånd, og ikke bli møtt med store overraskelser i selve intervjuet. Jeg informerte om hva datamaterialet fra intervjuene skulle bli brukt til, forsikret de om deres anonymitet og sa i fra før intervjuet startet at de ikke måtte svare på alle spørsmålene.

Før intervjuene satte i gang ble intervjuobjektene spurt om det var greit at det ble gjort lydopptak av intervjuet. Alle lærerne samtykket til dette, noe som ga meg som intervjuer større frihet og mulighet til å være mer aktiv i intervjuet. Med dette mener jeg at jeg fikk større mulighet til å vise interesse, samt gi intervjuobjektene anerkjennelse undervegs. Siden det ble gjort lydopptak av intervjuene trengte jeg ikke å sitte å notere ned alt som ble sagt, og heller rette fokus mot informantene.

Med tanke på observasjonsbiten delte vi studentene som var på skolen ut passive samtykkeskjema til alle elevene på trinnet vi var på. Dette for at elevene samt deres foreldre skulle være informerte om at vi studenter arbeider med bacheloroppgaver som vi samler inn datamateriale til på ulike måter. Jeg fortalte også de elevene det gjaldt at jeg var med de for å se litt på hvordan de har det på gården, og ønsket å snakke litt med de om det undervegs.

4. Resultat og analyse

Resultatet er innhentet fra intervjuene med lærerne, samt fra observasjoner jeg gjorde meg på gården. Jeg har valgt å presentere resultatene ved å kategorisere de i ulike tema som var

sentrale under intervjuene. (Se vedlegg 1 for intervjuguide.) Når jeg nå skal presentere og analysere resultatene jeg har funnet har jeg valgt å dele inn datamaterialet inn i ulike kategorier og gitt de egne overskrifter. Disse kategoriene er valgt på bakgrunn av svarene jeg har fått, og ut fra det som ble hovedtema for de ulike intervjuene. Ved å dele det inn sånn føler jeg at det blir mer oversiktlig for leser, samt at det blir enklere å sammenligne resultatene jeg har fått ved å ta for meg en ”bolk” i gangen. Som nevnt innledningsvis så vil resultatene drøftes underveis som de presenteres. Ved å gjøre det på denne måten håper jeg å kunne knytte resultatene og drøftingene sammen på en god og hensiktsmessig måte.

4.1 Skolens holdninger

Da jeg satte i gang arbeidet ønsket jeg å høre hva de fire lærerne jeg intervjuet la i begrepet uteskole. Her fikk jeg mange gode svar, og det virket som at alle hadde en dypere forståelse av begrepet. En av lærerne forklarte på en god måte sin oppfatning:

”Når jeg hører ordet uteskole, da tenker jeg... hva heter det da.. lekbasert læring. Med det så mener jeg at man skal lære uten at man egentlig er klar over det. At situasjonen man er i er selve læringen”

Den av lærerne som har arbeidet i skolen lengst av intervjuobjektene mente at uteskole har utviklet seg i en positiv retning, fordi det ifølge læreren tidligere var ”for mye gapahuk i norsk skole”, hvor man dro ut kun for å dra ut. Læreren mener at nå er det blitt et mer målrettet fokus innenfor uteskolen; Hvorfor drar vi? Hvor drar vi?

Selv om hovedfokuset i intervjuene gikk på tanker og refleksjoner lærerne selv har til uteskole, ønsket jeg å finne ut noe om hvordan holdningene er ute i de forskjellige skolene. Dette er kanskje det spørsmålet som førte til størst variasjon i svarene jeg fikk. Jevnt over så svarte alle fire at de mente at skolene de jobber på stilte seg positive til bruken av uteskole når det var snakk om det. Men når det kom til det å bruke uteskole aktivt som en del av skolens felles undervisningsopplegg kom variasjonene frem. En av lærerne sa at begrepet uteskole ikke brukes i det hele tatt, verken innad i kollegiet eller fra ledelsens side. Så på denne skolen er ikke uteskole noe det fokuseres målrettet på. Hadde uteskole fått mer ”anerkjennelse” ved å komme frem tydeligere i læreplaner tror denne læreren at skolen ville hatt mer fokus på uteskole og bruken av det.

En av de andre lærerne jeg intervjuet arbeider på en skole som ligger i en ganske liten kommune, og her ligger uteskole fast inn i timeplanen på småtrinnet, og etter dette fokuseres det fortsatt mye på det å ta i bruk nærmiljøet som læringsarena. Læreren fortalte at på en slik

liten plass er det stor velvilje blant for eksempel det lokale næringslivet for å ta imot elever. Det at skolen ligger i kommunesenteret trekker læreren fram som et stort pluss, da det er kort avstand til det meste av offentlige tjenester og ulike arbeidsplasser. Skolen synes det er viktig at elevene skal lære seg å sette pris på det de har i eget lokalmiljø, og se det som finnes. Refleksjoner jeg gjør meg rundt dette er at skolen kanskje vil være en bidragsyter til at elevene skal utvikle en slags form for stedsidentitet og tilhørighetsfølelse, at de skal være stolte av heimplassen sin. Kanskje er det et mål om å være med og bidra til at mange vender hjem igjen etter endt utdanning?

I et av de andre intervjuene havnet vi litt inn på holdningene elevene ofte har til uteskole, og da kom det frem at noen ganger blir stemningen litt laber når det foreslås, men når de først kommer seg ut er dette til stor glede for elevene. Det skal også nevnes at læreren mente at dette har utviklet seg i en positiv retning, da elevene har blitt mer vant til denne måten å arbeide på, slik at det blir sjeldnere tatt dårlig i mot nå enn tidligere.

En gjenganger i samtlige intervju var at alle skulle ønske at de tok seg bedre tid til å bedrive uteskole, fordi de synes det er så givende å holde på med. Ikke bare givende i form av at det er noe annerledes og artig, men at de merket det både på seg selv og elevene at man får mye ut av å få en litt annen setting på undervisninga. Ellers skisserte lærerne et bilde av at holdningene ute i skolen er preget av mye stå på vilje og samarbeid, og at forslag til ulike opplegg tas godt imot av både kolleger og ledelsen. Mye av ansvaret blir derimot lagt på hver enkelt lærer, noe som ofte resulterer i at det blir mye jobb på få personer. Det ble også ytret av en av lærerne at det hadde vært ønskelig å få samlet skolen som helhet litt mer rundt det å bedrive uteskole, slik at ikke alt ansvaret blir lagt på de lærerne som allerede er blitt ”frelst” av å ta i bruk andre arenaer for undervisningen. Ved å få til et fordelingsansvar mener læreren at man kan oppnå svært mye innenfor skolens uteskolepraksis, da sjansen er stor for at det dukker opp nye ideer og opplegg dersom flere lærere involverer seg i bruken av uteskole.

4.2 Organisering, tverrfaglighet og grunnleggende ferdigheter

Uteskole bringer med seg mye arbeid i form av planlegging, og i alle intervjuene ble viktigheten av et godt forarbeid understreket. Planleggingsfasen er tidkrevende, da man må være godt forberedt med tanke på både det faglige og selve organiseringen når de er ute. Flere av lærerne påpekte at det skal være trygt for alle å ferdes utenfor skolens område, så oppleggene må være nøye gjennomtenkt på forhånd også når det kommer til sikkerhet. En viktig oppgave læreren har i forbindelse med forarbeidet er å forberede elevene på det som

venter dem når de skal være ute. (Husby & Fiskum, 2014 s.31) En viktig faktor som en av lærerne la frem er at det å drive uteskole krever at lærerne har kunnskap om hvilke muligheter og tilbud som finnes i lokalsamfunnet, samt bevissthet rundt hvilke arenaer som er egnet og ikke. Noen ganger er det kanskje nok å gå ut på skolens område, mens andre ganger må man søke seg lengre unna. Valg av område må velges ut fra hva som er målet med undervisningen.

Uteskole åpner opp for å få til tverrfaglige opplegg, da mulighetene man har er så mange, og forskjellige. Siden man ofte trenger litt tid for å få gjennomført ulike opplegg utenfor klasserommet bidrar det at man kan inkludere flere fag til at man kan bruke mer tid ved å slå sammen timene. Dette ser lærerne på som en viktig styrke ved uteskole, da det åpner for mer samarbeid mellom fagene.

Jeg fant gjennom intervjuene ut at det virker å være generelt lite bruk av skrivesaker når man tar med seg elevene ut. Mesteparten av skrivingen foregår i forarbeidet og/eller etterarbeidet. Dette er vel kanskje det typiske for norsk uteskole? Dette funnet stemmer overens med det Andersen(2014) skriver i sin artikkel om grunnleggende ferdigheter i uteskolen, som stiller spørsmål rundt hvor utbredt det å ta skriftlige notater egentlig er i den norske uteskolen. Som nevnt tidligere er de grunnleggende ferdighetene viktige redskaper for elevenes læring og utvikling i fagene. Ut fra hva lærerne hadde å si om de grunnleggende ferdighetene innenfor uteskole virker det ikke som at de synes at det å implementere disse i uteskoleundervisningen er noe problem. Så lenge man planlegger godt på forhånd og tenker gjennom hva målet for opplegget eller ekskursjonen er, er ikke de grunnleggende ferdighetene noe hinder. Da jeg spurte om det var noen av de grunnleggende ferdighetene som var vanskelige å få inn var svarene litt forskjellige. En av lærerne mente at den desidert enkleste å få inn var ferdigheten som går på bruk av digitale verktøy. Ofte får elevene til denne læreren i oppgave å dokumentere når de er ute, i form av lydopptak, bilder og film. En av de andre lærerne synes også at det som går på det digitale er enkelt å ivareta i uteskolen, da denne læreren i tillegg til det som er nevnt med tanke på dokumentasjon noen ganger gir elevene i oppgave å finne frem til ulike steder ved hjelp av ulike apper på mobilene deres. Jevnt over var det den grunnleggende ferdigheten som omhandler det å kunne skrive som ble dratt frem som den vanskeligste å ivareta ute i felt.

Vi havnet også inn på diskusjoner knyttet til om det er noen fag lærerne synes det er vanskeligere å implementere i uteskole enn andre. Siden det kun er samfunnsfag alle lærerne har til felles er det litt vanskelig å sammenligne resultatene her, da lærerne snakket mest ut fra

egne undervisningsfag. To av lærerne hadde også engelskfaget til felles, og begge dro fram engelsk som det faget de synes er vanskeligst å ta med seg ut. Ofte blir engelsk inkludert i for- og etterarbeidet, men sjelden i selve gjennomføringen av de ulike oppleggene. Det typiske er at elevene får i oppgave å skrive om opplevelser knyttet til det de holdt på med da de var ute, eller å skrive om forventninger i forkant på engelsk. Lærerne synes det er ei stor utfordring å ta med engelskfaget ut, og uttrykker at de savner informasjon på feltet. Det å ta med engelskfaget ut virker å være et lite diskutert tema, og det finnes lite litteratur. Når det kom til kroppsøving var dette et fag alle lærerne dro frem som det som var lettest å få med, da uteskole som nevnt åpner for tverrfaglighet, og kroppsøving kan dras inn i mye av det som foregår ute.

4.3 utfordringer

Som med alt annet i skolen bringer også uteskole med seg ulike utfordringer, noe det er viktig å få frem da det som har kommet frem så langt kan få det til å se ut til at det meste er plankekjøring når det kommer til å drive med uteskole. Sånn er det altså ikke, og i løpet av intervjuene diskuterte vi flere ulike utfordringer som man må ta hensyn til.

Ofte trenger man mer enn én time på å gjennomføre ulike uteskoleopplegg, noe som ifølge lærerne kan være en utfordring dersom man ikke har kollegaene sine med på laget. Det kan være her det skorter for mange, da det blir for tungvint å måtte forflytte og bytte timer med andre, og man ser kanskje flere problemer enn løsninger.

I løpet av intervjuene ble det trukket fram av flere at de kunne tenke seg at noen er imot uteskole nettopp på grunn av de utfordringene det bringer med seg spesielt når det kommer til organiseringen. Mange føler kanskje at de mister litt kontrollen, og frykter det å måtte ta ting litt mer på sparket enn i selve klasserommet. Det ble også trukket fram som en viktig faktor at mange lærere liker å ha en plan å forholde seg til, og takler det å gå bort fra denne planen dårlig. Ingen liker å kjenne på at de har mislyktes med noe, så det er en mulig forklaring på hvorfor noen stiller seg kritiske. Frykten for å mislykkes er med andre ord større enn lysten til å prøve noe nytt og ukjent. Andre mulige årsaker til at mange stiller seg kritiske som ble nevnt er at mange lærere er ganske opphengt i å følge bøkene, og at det er mye som skal gjennomgås, samt mange mål som skal nås.

Tidsfaktoren ble dratt frem som en av de største utfordringene av samtlige lærere. Et typisk argument kritikerne til uteskole ofte trekker frem er at det tar alt for lang tid i forhold til å gjennomføre undervisning i klasserommet. Det faglige innholdet kan raskere gjennomgås i

klasserommet, og krever mye mindre ressurser og planlegging. Kanskje kunne elevene ha ”lært” mer effektivt i klasserommet, men det er helt klart noen dimensjoner ved uteskolekritikerne overser. Ifølge Fjær(2012 s.160-161) vil ofte opplevelser og lærdom fra ekskursjoner sitte lenger enn den fra klasserommet. Noen ganger oppnår man kanskje mer sosial enn faglig kompetanse, men dette vil kunne være faglig styrkende på sikt.

Når vi i løpet av intervjuene havnet inn på temaet økonomi var det tydelig at dette er en stor utfordring for lærerne og skolen, da knappe ressurser ofte legger føringer og setter begrensninger for uteskolebruken på de ulike skolene. Selv om lærerne mener at ledelsen i skolene stiller seg positive til bruken av uteskole er det ikke dermed sagt at pengene står klare til å bli utdelt og brukt til ulike ekskursjoner. Denne mangelen på ressurser, sammen med gratisprinsippet, er faktorer det må tas hensyn til i planleggingsfasen. Gratisprinsippet står skrevet i opplæringslovens § 2-15 og sier at elevene har rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring, samt at kommunene ikke kan kreve at elevene eller foreldre skal dekke utgifter i forbindelse med grunnskoleopplæringen. Dette gjelder blant annet utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletiden, ekskursjoner og andre turer som er en del av grunnskoleopplæringen. (Opplæringsloven, 1998) Ifølge Fjær(2012 s.171) er økonomi og gratisprinsippet hovedargumentene motstanderne av å ta i bruk uteskole og ekskursjoner i skolen kommer med. Mange skoler er uten ekskursjonstradisjoner og budsjetter, noe som fører til at både ledelse og kolleger må bearbeides og motiveres. Den største begrensningen for å drive med ekskursjoner i skolen når det kommer til selve gjennomføringen er helt klart tidsfaktoren, samt antall elever. Man møter ulike organisatoriske utfordringer når en skal ha med seg 30 elever ut i feltet. (Fjær, 2012 s.165)

Den ene læreren fortalte at siden økonomien ofte setter begrensninger for hva som kan gjennomføres, brukes det innad i kollegiet mye tid på å lete etter gratisalternativer. Læreren forteller også at de er svært oppmerksomme på at eventuelle gratisopplegg skal være relevante for det de holder på med, og er opptatte av at det skal være en mening bak ekskursjonen. Ved å prioritere og bruke tid på å finne ulike opplegg som er innenfor med tanke på økonomi opparbeider man seg etter hvert kunnskap om hva som finnes av opplegg der ute. Det går ifølge læreren med veldig mye tid på å sitte å lete etter tilbud, men fordelene er at man kan gå tilbake og bruke ting man har brukt før på nye klasser.

En annen utfordring som kom frem var at i mange tilfeller blir alt arbeidet lagt på noen få lærere, selv om det er et tverrfaglig opplegg som inkluderer flere fag og lærere på trinnet. Det

blir som nevnt tidligere ofte sånn at noen få ildsjeler for uteskole blir sittende med all jobben. De har gjort det før, og har god peiling på hva som fungerer bra og ikke. Dette gjør at enkeltpersoner får en stor arbeidsmengde, og at få personer er med og drar lasset. Det vil ifølge lærerne helt klart være en fordel om flere er med å bidrar, da det kan være mange andre som sitter på gode ideer og metoder som kan brukes.

Utfordringen med organisering kan også knyttes til det vi var inne på tidligere, hvor en av informantene påpekte at utviklingen har gått i en positiv retning, da elevene er blitt mer vant til å arbeide på denne måten i andre læringsarenaer. Dette var gjeldende for denne lærerens skole, men trenger ikke å bety at dette er gjeldende for andre. En utfordring som derfor er svært aktuell kan være er at elevene ikke kjenner rammene, kravene og målene. Elever som ikke er vant til denne måte å arbeide med fagstoff på vil derfor kunne tenkes å heller se på ekskursjonen som en begivenhet. Et svar til denne utfordringen er at uteskole bør være en del av elevenes skolegang fra første trinn, og at rammer, krav og mål blir presentert til elevene tidligst mulig.

4.4 Konkretisering og variasjon

Når man tar med undervisninga ut av klasserommet tar man med seg elevene ”dit det skjer”. Ved å ta i bruk nærmiljøet kommer man nærmere virkeligheten, og elevene har muligheten til å relatere seg til det de skal lære siden det faktisk handler om noe i deres eget nærmiljø. Det er også et håp om at elevene får mer respekt for omgivelsene og nærmiljøet. (Fjær, 2012 s.165) Når elevene tas ut av klasserommet og ut i samfunnet får de muligheten til å ta i bruk både kropp og sanser i læreprosessen, samt til å samarbeide med andre. Dette gjør at de får oppleve konkrete og personlige erfaringer i møte med virkeligheten. (Jordet, 2009) Kontekstbasert læring oppnås, nemlig det å lære om virkeligheten, i virkeligheten. (Jordet, 2009)

Variasjon i undervisningen er svært viktig, og et godt argument for å bedrive uteskole. Dette gjelder også for selve uteskolepraksisen, også her må oppleggene varieres slik at elevene ikke går lei. Noe av det viktigste det å ta elevene med seg ut av klasserommet bringer med seg er ifølge Fjær (2012 s.162) at det kan bidra til at elevene får en større motivasjon for faget. To av lærerne trakk frem det at de synes det er veldig verdifullt å få andre fagpersoner til å stå for formidlingen i klassen. Dette for å oppnå motivasjon hos elevene, som kan gå lei av å høre på de samme lærerne hele tiden. De mener at det motiverer elevene at det er noen andre som snakker, og at de har et nytt fjes å feste øynene på. Det er motiverende for lærerne

også, at noen andre formidler til klassen gjør at man kan innta en observatørrolle i stedet og se klassen fra en annen vinkel.

Skal konkrete eksempler på hva lærerne jeg intervjuet gjør når de tar med elevene ut belyses må først og fremst bedriftsbesøk og besøk til offentlige aktører nevnes. Dette er noe samtlige lærere pleier å gjøre en del med klassene sine, og også det Andersen et.al.(2011) trekker frem som vanlig i samfunnsfagundervisningen i norsk skole. Ellers ble besøk til Olavsgruva nevnt, Falstadsenteret og ulike museer. Et artig opplegg den ene læreren delte med meg er at når læreren starter opp med 8.klasse på høsten tas hele klassen med på en sykkeltur hvor de sykler for å se hvor alle i klassen bor. Dette er en fin oppstart for de, som er helt nye som klasse. De finner ut hvor klassekameratene bor, samtidig som at de får kjennskap til nærmiljøet. Kanskje bor en av elevene i klassen på gård, og da får de ofte komme inn i fjøset og se samtidig som de er innom. Elevene får vise frem eventuelle spesialiteter på hjemadressen sin. Læreren mener at når vet hvor hverandre bor gjør det lettere å oppsøke hverandre utenom skoletid, og at turen er en viktig oppstart i det å bygge et godt klassemiljø.

Konkretisering og variasjon av undervisning er de to viktigste faktorene når det kommer til tilpasset opplæring. Læreren som arbeider i videregående har som nevnt elever som har ungdomsskolepensum enda. Læreren fortalte at elevene i klassen har vært skoletapere hele livet, og kommet til kort som den tapende part. I akkurat denne klassen bruker de uteskole veldig mye, og lærerne som er inne i klassen ser at elevene synes at det de holder på med er spennende. Generelt sett blir elevene i klassen motiverte av å holde på med noe nytt, og oppsøke nye steder og situasjoner. De får noe å fortelle om når de kommer hjem, om alt de har sett og vært med på. Det er veldig viktig at disse elevene får oppleve mestingsfølelse, noe de får i større grad ved å få en mer variert og tilpasset opplæring. I løpet av intervjuet med denne læreren brukte vi litt tid på å snakke om hvor i utdanningsløpet disse elevene kunne ha vært dersom de hadde blitt møtt med mer varierte undervisningsmetoder og læringsarenaer i løpet av den ordinære skolegangen sin. Kanskje hadde de ikke vært i videregående skole, men med pensum fra ungdomsskolen. *"Elever som har vansker med å lære gjennom å lese lærer kanskje bedre gjennom å gjøre"* - Lærer videregående skole.

Da vi bevegde oss inn på temaet tilpasset opplæring kom det fram at lærerne ofte opplever at de teorivake elevene kommer frem på en annen måte når undervisningen foregår i en litt annen setting, og mer praktisk rettet. Dette er elever som kanskje ikke kjenner så ofte på mestingsfølelsen i klasserommet, men når de får arbeide mer praktisk blomstrer de. De får

vist hva de kan ovenfor andre, som gjør at de andre elevene ser de det gjelder i et annet lys. Dette anses av lærerne som veldig positivt for det sosiale i klassen, da det at man får se hverandre fra forskjellige sider er viktig for elevenes relasjonsbygging.

4.5 Relasjoner

Det å ta undervisninga ut fra den vanlige klasseromssituasjonen gjør at man er sammen på en annen måte, noe som igjen kan føre til at man bygger relasjoner på en annen måte. Dette med relasjoner ble trukket fram av alle informantene som en av de viktigste fordelene uteskole bringer med seg. Elevene finner hverandre når de er sammen på en annen måte var det en av lærerne som sa. Samme lærer mente også at de ville aldri i verden hatt det gode klassemiljøet de har uten turene de er på.

”Viktig å tenke at vi skal ikke bare ut for å lære, men at vi skal ha det greit når vi er der. Gjør utfluktene til en liten tur. Vi trenger ikke å gjøre store greiene, men et eller annet som fenger elevene. Det er mye fliring å fjasing når vi er ute. Dette mener jeg bidrar til gode relasjoner jevnt over, mellom elevene, oss lærere imellom og ikke minst lærerne og elevene. Bidrar til å danne tillit mellom oss.”

En annen lærer uttalte at:

”Det er viktig for meg at elevene kan være sammen med meg på en arena der jeg er noe annet enn bare samfunnsfaglærer eller engelsklærer.. at de kan få se at jeg liker å sykle, og holde på med andre ting da.. Det er viktig for å bygge relasjoner, at de vet noe mer om meg, og jeg om dem. De føler seg kanskje litt mer sett og, og finner jeg ut at en elev er veldig flink til en bestemt ting så er det noe jeg kan bruke videre for å skape en ”connection” med den eleven da. Artig å ha noe mer enn det faglige å snakke om også i klasserommet”

Det ble også nevnt av en av lærerne at man etter å ha arbeidet som lærer i noen år begynner å ha opparbeidet seg et nettverk med ulike ressurspersoner som man kan ta i bruk i undervisningen sin. Denne læreren anser dette som svært verdifullt, da disse personene er veldig ivrige etter å få tid med klassen til å formidle det de er ”eksperter” på. Har man en person som kan utrolig mye om lokalhistorie er det helt perfekt å bruke denne personen i arbeidet med tema som passer. Her dras lokalsamfunnet inn i skolen, som også går inn under uteskole dersom en tenker på tettstedet som læringsarena.

På ekskursjoner må elevene forholde seg til hverandre og læreren i en annen setting enn i klasserommet og på skolen. Eventuelle barrierer mellom lærerne og elevene blir mindre.

Dette kan være utfordrende, men også veldig givende, da mulighetene for personlig og sosial utvikling blomstrer opp. (Fjær, 2012 s.162-163) Læreren som arbeider på videregående synes at et positivt aspekt ved å ta i bruk alternative læringsarenaer er at det bidrar til at hierarkiet viskes litt ut, og at det ofte er de faglig svake elevene som plutselig blir de som leder an. Relasjoner mellom elevene og lokalsamfunnet dannes og styrkes ved at elevene er ute i samfunnet. Dette er viktig for at elevene skal bli integrerte inn i lokalsamfunnet, og lære seg å sette pris på ulike egenskaper ved egen hjemmeplass. Det å være ute i samfunnet og samhandle med andre mennesker bidrar også til viktig trening i sosial kompetanse.

4.6 Observasjon

I metodedelen nevnte jeg at jeg har vært ute og observert. I løpet av vårens praksis fikk jeg være med noen elever som pleier å være på en gård noen timer i uka. Jeg var ikke der mange timene, men det var utrolig spennende og lærerikt å få se hvordan GSPR faktisk fungerer i praksis. Jeg inntok som nevnt tidligere ikke en passiv observatørrolle, men gikk rundt og prøvde å få elevene i snakk for å høre hva de tenker og mener om å få dra til gården noen timer i uka. Det førte til at jeg kom meg litt nærmere innpå elevene enn det jeg hadde gjort dersom jeg bare skulle stått på sidelinjen og observert. Alle de jeg snakket med satte stor pris på å få dra opp til gården noen timer i uka, og en av elevene fortalte at alt var så mye enklere å forstå når de faktisk holdt på med ting enn når de måtte lese om det. Samme elev sa at det føles mye enklere å spørre voksne om hjelp dersom man ikke forstår det som blir sagt eller gjennomgått første gangen. Siden de var ute og holdt på sammen var det mye lettere å be om hjelp.

En av lærerne jeg intervjuet visste jeg på forhånd at har en elev i klassen sin som pleier å være på gården noen timer i uka. Derfor spurte jeg hva denne læreren synes om det å sende enkeltelever opp til gården. Svaret jeg fikk var at læreren helt klart så fordeler med å sende denne eleven dit. Eleven er en praktiker som har store lærevansker, bortsett fra når det kommer til det praktiske. Eleven ser løsninger mange andre ikke ser, også inne i klasserommet. Det vises på eleven at det gjør godt å få et lite avbrekk fra det faglige i klasserommet, kommer tilbake med energi og humør på topp. Eleven lærer helt klart veldig mye av å være der, for eksempel gjennom å bygge forskjellige ting og å bruke praktisk matte. Den samme eleven uttalte følgende da vi var oppe på gården: *"Det er på en måte... høydepunktet i uka å få komme hit å holde på. Jeg liker best å jobbe praktisk jeg skjønner du"*

Dette svaret er svært beskrivende for hvorfor det er viktig med tilpasset opplæring, og det å ta i bruk andre læringsarenaer. Eleven lyste opp da vi var på gården, noe jeg så lite til da vi var på skolen, i klasserommet. Jeg følte at jeg kom nærmere denne eleven bare ved å være noen timer sammen på gården. Vi fikk noe mer å snakke om, da jeg visste litt mer om hva eleven liker å holde på med og er opptatt av utenfor skolen. Verdien i det å være sammen på en annen måte var noe jeg virkelig fikk se i praksis, da jeg dannet gode relasjoner med denne eleven etter kun noen få timer på gården sammen.

4.7 Ettertanker og videre forskning

Intervjuene gikk veldig bra, og det gav meg utrolig mye å få samtale med fire stykker som jobber ut i skolen å høre deres tanker og refleksjoner rundt temaet. Jeg var ganske spent på forhånd, og kanskje også litt nervøs med det gikk fort over. En tanke jeg gjorde meg i etterkant av intervjuene er at det virker som at lærerne satte pris på å bli inkludert i dette forskningsprosjektet, da det flere ganger ble sagt at de var glade for at jeg tok opp dette temaet slik at de kunne bli bevisste på egen praksis.

Selv om jeg bare har snakket med 4 lærere synes jeg at det kan ligge noe i resultatet, da disse jobber på 4 forskjellige skoler, og i 2 ulike fylker. Deres meninger reflekterer jo ikke alle læreres syn på uteskole, men gir i mine øyne en solid pekepinn på hva som er status ute i dagens skole. Nå i ettertid ser jeg at en større andel primærdata hadde vært hensiktsmessig, men tid og ressurser satte sine begrensninger på dette. Så videre forskning ville nok ha gått ut på å samle inn mer data, kanskje i form av å finne ut noe om hva elever synes om det å ha undervisning på alternative læringsarenaer. Dette ville ha bidratt til komparative data, og det ville ha vært svært interessant å få et innblikk i elevperspektivet i forhold til uteskole. Når det er sagt føler jeg likevel at jeg har fått samlet inn tilstrekkelig med data, og at jeg får til å belyse det problemstillingen min spør om på en god måte. Så valget av metode er jeg fornøyd med, da jeg føler at jeg fikk mye god informasjon av å observere elevene, samt ut av å intervjuer lærerne ved å ta i bruk et halvstrukturert intervju.

5. Begrunnelser i læreplan/lovverk

Opplæringslovens § 1-1, *Formålet med opplæringa* (formålsparagrafen) sier noe om skolens grunnleggende verdier og etiske forpliktelser, og et av punktene der lyder slik:

”Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.” (Opplæringsloven, 1998)

Formålsparagrafen er det første som møter en dersom en går inn på opplæringsloven. Allerede her finner man altså en begrunnelse for å drive uteskole forankret i lovverket for skolen. For å utdanne elever som skal kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet må elevene tas med ut i samfunnet. Dette betyr at skolen skal være en bidragsyter til at elevene skal kunne klare å mestre livet sitt slik at de kan bli deltagere i samfunnet.

Læringsplakaten er en del av læreplanverket, og fastsetter de grunnleggende forpliktelsene norsk skole har. Punkt 11 lyder slik: *”Skolen skal leggje til rette for å trekkje inn lokalsamfunnet i opplæringa på ein meningsfylt måte.”* (Utdanningsdirektoratet, 2006a) Dette vil si at skolen faktisk har et ansvar for å danne en relasjon mellom skolen og lokalsamfunnet, og for å få til dette må man ta med seg elevene ut i samfunnet, samt ta med samfunnet inn i klasserommet. Ellers formulerer læringsplakaten blant annet et krav om å fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter, noe uteskole som nevnt bidrar til.

På hjemmesiden til kommunen til gården jeg var på begrunnes det å ta i bruk gården som pedagogisk ressurs blant annet med at mange av de opplevelsene man kan få av å vokse opp på eller i nærheten av en gård har stor verdi for barn og unge i vekst. Barn som vokser opp i dag får helt andre påvirkninger og impulser enn barn fikk for bare noen tiår siden. Målet med GSPR er å lage en arena der barn kan få flest mulig meningsfylte erfaringer og opplevelser som kan fylle inn noen av disse ”hullene” i barnas tilværelse. En annen viktig faktor kommunen drar fram er at det å være på gården bidrar til at elevene får en bedre kjennskap til lokalmiljø, historie og næringslivet i området. Ellers begrunnes det også ut fra læreplanen, og da spesielt i det at de ulike mennesketyper som skisseres i den generelle delen skal stimuleres. Disse begrunnelsene gjelder ikke kun for GSPR, men generelt ved bruk av uteskole.

Den generelle delen av læreplanen beskriver overordnede formål som inkluderer elevenes personlige og sosiale utvikling, noe som er viktige elementer i å stimulere de ulike mennesketyper. Målene for elevenes læring og utvikling skisseres gjennom sju mennesketyper: det meningssøkende, det skapende, det arbeidende, det allmenndannede, det samarbeidende, det miljøbevisste og det integrerte menneske. (NOU 2014:7) Under beskrivelsen av mennesketyper beskrives ulike sider ved det elevene skal lære, men hensikten er å formulere overordnede formål for skolen og opplæringen og ikke beskrive mål for elevenes kompetanse. (NOU 2014:7) Opplæringen skal til enhver tid bidra til å fremme disse verdiene. Arne Jordet(2009) sier at den generelle delen av læreplanen formidler et

verdigrunnlag, og et syn på kunnskap og læring som legitimerer uteskole. Hovedmålet som skisseres er at *"målet for opplæringa er å utvide evnene hos barn, unge og voksne til erkjennelse og oppleving, til innleving, utfolding og deltaking."* (Utdanningsdirektoratet, 2006b) Jordet(2009) hevder også at en ikke kan realisere intensjoner om å utvide elevenes evner til erkjennelse, opplevelse, innlevelse, utfoldelse og deltakelse om de ikke får erfare det i praksis. Videre sier han at slike kvaliteter forutsetter erfaringsbaserte tilnærminger og autentiske møter med virkelighetens verden, og kan kun realiseres fullt ut når skolens omgivelser brukes som en ressurs i opplæringen.

Det er som vist ovenfor mange steder både i læreplan og gjeldende lovverk enkelt å finne prinsipper og mål som legitimerer det å bedrive uteskole. Eksemplene ovenfor er et utvalg av noen, men det finnes mange flere viktige begrunnelser i læreplanen for at uteskole skal brukes, da uteskole indirekte er en viktig bidragsyter om målene skal nås.

6. Oppsummering og konklusjon

I denne bacheloroppgaven har jeg sett på hvordan lærere ser på det å ta i bruk uteskole i undervisningen sin for å fremme læring hos elever. Siden det som nevnt tidligere kun er et utvalg på fire personer som danner grunnlaget for dette forskningsprosjektet er det vanskelig å komme med et bestemt svar på problemstillingen. Funnene fra undersøkelsen vitner om en positivitet og et ønske om å bruke uteskole aktivt i undervisningen. Holdningene i selve skolene lærerne arbeider på synes også å være positivt ladet, men fokuset på uteskole bør i følge lærerne forsterkes. En mulig måte å oppmuntre skolene til et større fokus ble skissert av den ene læreren, og går ut på at uteskole bør bli nevnt, og få sin rettmessige plass i skolens styringsdokumenter.

Dersom forbindelsen mellom teori og praksis feiler vil det være vanskelig for mange elever å oppleve læringssituasjoner som meningsfulle siden de ikke kan knytte det teoretiske opp mot virkelighetsnære situasjoner. Fraværet av en god sammenheng mellom skolekunnskap og hverdag bidrar til at elevene får for lite konkret kunnskap, noe som kan føre til at de mister motivasjonen til å lære. Ut fra dette kan det synes å være behov for en endring av skolens innhold. Noe av den abstrakte teorien elevene må arbeide med bør erstattes med et mer praktisk preget innhold. Et viktig bidrag til endring av skolens innhold vil være å utvide skolens læringsrom ved å flytte deler av opplæringen ut av klasserommet, og til de mange læringsarenaene en finner i skolens omgivelser. Ved å gjøre dette åpnes det for at lærerne får

et større repertoar å spille på i undervisningen sin. Variasjonen i opplæringen vil bli større og muligheten den enkelte elev har for å lykkes i møte med skolens oppgaver øker.

Lærerne understrekte flere ganger viktigheten av at hierarkiet innad i klassen viskes litt ut, og at det ofte er de faglig svake elevene som plutselig får kjenne på det å lede an. Dette bidrar til at de sosiale forskjellene utviskes i større grad, som igjen fører til et mer sammensveiset klassemiljø. Det sosiale aspektet er ifølge lærerne en uvurderlig del av det å ta med undervisninga ut av klasserommet.

Elevene må oppleve undervisningen som meningsfull, da elevenes meningsopplevelse vil ha innvirkning på deres atferd og læringsutbytte. Det er klart at hva som oppleves som meningsfullt varierer fra elev til elev. Det er nettopp derfor det er så viktig med variasjon i skolen, både når det kommer til arbeidsmetode og valg av læringsarena. Man treffer ikke blink hos alle i alle timene, men ved å legge opp et variert undervisningsløp er sjansen større for å treffe flere elever der de er. Skolen må oppleves som relevant for elevene ved at det som foregår i skolen kan relateres til deres egne hverdagsliv.

Dersom man ser på alt det positive lærerne trekker frem ved å bruke andre læringsarenaer enn klasserommet er det nødvendig å stille spørsmål om vi i framtida bør ha en skole som i større grad fungerer sammen med nærområdet til elevene, og tar i bruk den kunnskapen som finnes i hverdagslivet. Tas lokalsamfunnet i bruk som læringsarena og kunnskapskilde gir man som lærer elevene mulighet til å forholde seg til skolens innhold på en konkret måte da læringen skjer i samråd med elevenes egne virkelighet. Det er også viktig å ha de ulike utfordringene lærerne skisserte i bakhodet, da man vil møte utfordringer også i arbeidet med uteskole. Det er fortsatt mange som stiller seg kritiske til det å bedrive uteskole, men mine funn indikerer at en bevisstgjøring og nytenkning kan føre til at flere vil se nytteverdien uteskole bringer med seg.

7. Kilder

- Andersen, H.P., Bjørkeng, S.O., Skavhaug, T.W.(2011): *Tettstedet som læringsarena*. Levanger: Høgskolen i Nord-Trøndelag. Hentet 14.12.15 fra [https://fronter.com/hint/links/files.phtml/1385248284\\$1009370840\\$/Undervisning/6+-+N_percent_E6rmilj_percent_F8+og+lokalsamfunn+som+l_percent_E6ringsarena/Pensumlitteratur/Tettstedet+som+l_percent_E6ringsarena](https://fronter.com/hint/links/files.phtml/1385248284$1009370840$/Undervisning/6+-+N_percent_E6rmilj_percent_F8+og+lokalsamfunn+som+l_percent_E6ringsarena/Pensumlitteratur/Tettstedet+som+l_percent_E6ringsarena)
- Andersen, H.P.(2014): *Grunnleggende ferdigheter og uteskole*. I Fiskum, T.A., & Husby, J.A.(2014): *Uteskoledidaktikk. Ta fagene med ut*. Oslo. Cappelen Damm.
- Andersen, H.P., & Fiskum, T.A.(2014): *Hva er uteskole? – Noen begrepsavklaringer*. I Fiskum, T.A., & Husby, J.A.(2014): *Uteskoledidaktikk. Ta fagene med ut*. Oslo. Cappelen Damm.
- Befring, E.(2009): *Læring og skole i nærmiljøperspektiv*. I Melheim, K.(2009): *Nærmiljøpedagogikk*. Oslo. Samlaget.
- Birkemo, A., & Bonesrønning, H.(2011): *Kan skolen forbedres?* Oslo. Unipub.
- Fiskum, T.A., & Suul, U.(2014): *Hvordan kan ulike kunnskapsformer berike undervisningen i uteskolen*. I Fiskum, T.A., & Husby, J.A.(2014): *Uteskoledidaktikk. Ta fagene med ut*. Oslo. Cappelen Damm.
- Fjær, O.(2012): *Ekskursjoner i skolen-en spennende læringsarena*. I Mikkelsen, R., & Sætre, P. J.(2012): *Geografididaktikk for klasserommet. En innføringsbok i geografiundervisning for studenter og lærere*. 2.Utgave. Kristiansand. Høyskoleforlaget.
- Husby, J.A., & Fiskum, T.A.(2014): *Undervisningsmetoder ute og inne – den gode sammenhengen*. I Fiskum, T.A., & Husby, J.A.(2014): *Uteskoledidaktikk. Ta fagene med ut*. Oslo. Cappelen Damm.

- Kleven, T.A., Hjørdemaal, F., & Tveit, K.(2014): *Innføring i pedagogisk forskningsmetode. En hjelp til kritisk tolkning og vurdering*. 2. Utgave. Bergen. Fagbokforlaget.
- Jordet, A. N. (2009): *Uteskole. Et bidrag til tilpasset opplæring og bærekraftig utvikling*. Hentet 4.mai 2016 fra <http://www.natursekken.no/c1188058/side/vis.html?tid=1212684>
- Jordet, A. N. (2010): *Klasserommet utenfor. Tilpasset opplæring i et utvidet klasserom*. Oslo. Cappelen Akademisk Forlag.
- Lyngsnes, K. & Rismark, M.(2007): *Didaktisk arbeid*. 2.utgave. Oslo. Gyldendal Akademisk.
- NOU 2014:7.(2014): *Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag*. Oslo. Kunnskapsdepartementet.
- Opplæringsloven.(1998).(2015, 10.oktober):*Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa. (opplæringsloven)*. Hentet 26.mai 2016 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Postholm, M.B., & Jacobsen, D.I.(2014): *Læreren med forskerblick. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.
- Utdanningsdirektoratet(2006a).(2012, 23.januar): *Prinsipp for opplæringa. Læringsplakaten*. Hentet 30.05.2016 fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Laringsplakaten/>
- Utdanningsdirektoratet(2006b).(2011, 21.desember): *Generell del av læreplanen*. Hentet 30.05.2016 fra: <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

- Vedeler, L.(2000): *Observasjonsforskning i pedagogiske fag. En innføring i bruk av metoder.* Oslo. Gyldendal akademisk.

Vedlegg 1: Intervjuguide

Tema: Uteskole

Spørsmål 1:

Hva legger du i begrepet uteskole?

Spørsmål 2:

Hvordan er holdningene til uteskole på skolen du arbeider på, både i kollegiet generelt, samt fra ledelsens side?

Spørsmål 3:

Hvordan stiller du deg personlig til det å ta med undervisninga ut fra klasserommet?

Spørsmål 4:

Evt. erfaringer med bruk av andre læringsarenaer?

Stikkord for å holde samtalen gående, og på riktig spor:

- Fordeler/ulemper/utfordringer
- Noen fag som er vanskeligere å dra inn?
- Grunnleggende ferdigheter
- Sosiale faktorer
- Svake elever vs. sterke elever
- Konkretisering
- Variasjon
- Tilpasset opplæring

Stikkordene som er nevnt ovenfor tenkte jeg nøye ut på forhånd, og tenkte at disse kunne være gode å ha å bakhånda dersom samtalen stoppet opp, og for å sikre meg at viktige tema ble brakt på banen. I etterkant av intervjuene så jeg at disse kom opp naturlig undervegs, og det var få ganger at jeg trengte å se på huskelista mi for å sikre at det som stod der ble med. Det var uansett godt å sitte der å vite at jeg hadde tenkt igjennom dette nøye på forhånd, og at jeg hadde noe å komme med dersom det skulle bli behov.

Opplasting av samtykkeskjema

Opplasting samtykkeskjema

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5225992_cand-5823013_5224941
Filtype	pdf
Filstørrelse	74.347 KB
Opplastingstid	06.06.2016 00:11:16

Neste side
Besvarelse
vedlagt

SAMTYKKE TIL BRUK AV PROSJEKT, KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter(e): Lena Lyng Øvereng

Norsk tittel: Ungdomsskolelæreres erfaringer og holdninger til uteskole.

Engelsk tittel: Outdoor education – teachers opinions and experiences

Studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 5-10

Emnekode og navn: GLU 360 Pedagogikk og elevkunnskap, bacheloroppgave

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, Nords' åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 06.06.2016

Lena Lyng Øvereng

underskrift

